

GAP BÖLGESİNDE KADININ GÜÇLENDİRİLMESİNDE YENİLİKLER PROJESİ FAALİYET RAPORU (Ocak-Haziran 2009)

2009

İSVEÇ ULUSLARARASI KALKINMA İŞBİRLİĞİ AJANSI
TARAFINDAN DESTEKLENMİŞTİR.

Proje Yürütme Merkezi: GAP İdaresi Başkanlığı, Akbayır Mah. 104. Cad. No: 115/2, Karaköprü, Şanlıurfa

GAP İdaresi İrtibat Bürosu, Mesnevi Sok. No: 27, 06690 Çankaya, Ankara

Proje Bölge Ofisi: GAP BKİ Bölge Müdürlüğü, P.K. 155 Urfa Tünel Ağzı 63000, Şanlıurfa

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ: EKONOMİK KRİZ DÖNEMİNDE KADINLARIN ÜRETİME KATILIMININ ÖNEMİ VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ	3
GENEL ÇERÇEVE	3
GAP BÖLGESİNDE KADININ GÜÇLENDİRİLMESİNDE YENİLİKLER	4
I. ÇIKTI 1 KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER	5
II. ÇIKTI 2 KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER	5
2.1. Mevcut Atölyelerin Güçlendirilmesi ve Yenilerinin Kurulması.....	5
2.1.1. Tasarım Atölyeleri.....	6
2.1.2. Teknik Donanım Desteği	6
2.1.3. Altyapı Oluşturmaya Yönelik Şirket ve Kooperatifler	7
2.1.4. Hammadde Desteği	7
2.1.5. Düzenlenen Atölye Çalışmaları.....	7
III. ÇIKTI 3 KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER	9
3.1. Satış ve Pazarlama	9
3.1.1. Doğrudan pazarlama	9
3.1.2. Kafe ve Restoran Satışları	9
3.1.3. Fuar ve Sergi Satışları	9
3.2. Eğitimler	10
3.2.1. Eğitimcilerin Eğitimi	11
3.2.2. Kooperatifçilik Eğitimi.....	12
IV. ÇIKTI 4 KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER.....	13
4.1. 9 İl'e 9 Modacı	13
V. ÇIKTI 5 KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER.....	15
5.1. Proje Değerlendirme	15

GİRİŞ:

EKONOMİK KRİZ DÖNEMİNDE KADINLARIN ÜRETİME KATILIMININ ÖNEMİ VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Türkiye’de 2009 Şubat ayında açıklanan işsizlik verileri krizin en net göstergesi oldu. İşsizlik oranları rekor kırdı ve yüzde 15,5 seviyesine yükseldi.

İnsanların çok düşük ücretlere dahi razı olarak iş bulmaya çalışırken, GAP bölgesinden kadınların gerçekleştirmiş olduğu girişim, projenin önemini bir kez daha gösterdi.

2009 yılının ilk yarısına gelindiğinde şirketlerin mali yapılarının bozulduğu, büyümelerinin yavaşladığını ve borçlanmalarının arttığını gördük. Dünyanın en büyük krizlerinden biri yaşanırken ülke ekonomilerinde ciddi hasarlar oluştu. Ancak krizi fırsata dönüştürenler, daha az badirelerle bu durumdan sıyrıldı.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, özellikle hizmet sektöründe krizin etkileri fazlası ile hissedildi. Güçlü ve büyük firmalar maliyetlerini iyi yönetebildikleri için krizden daha az etkilendiler. Ancak sağlık, kültür-sanat, mutfak ekipmanları, özel eğitim, bilgisayar yazılım, yaş ve kuru sebze/meyve gibi yüksek borçluluğa sahip olan sektörler, borç/özkaynak oranı açısından tehlike sınırı kabul edilen 3 seviyesinin üzerine çıktı. Borçlanmanın artması şirketlerin yatırımlarını durdurmalarına neden olurken, işsizliği de artırdı.

İşte böyle bir ortamda, GAP Bölge Kalkınma İdaresi (GAP BKİ) ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) yapmış olduğu işbirliği bölge halkında mutluluk yarattı. Atıl durumdaki kadın iş gücünün hayata geçirilmesi, kadınların içinde buldukları sosyal ve ekonomik yapının bir anda kendi lehlerine dönmesine neden oldu. Günlerini evde oturarak geçiren kadınlar, artık atölyelerde çalışarak ve becerilerini geliştirerek kendi oluşturdukları sistemin parçası haline geldiler.

Kadınlar canlı işleyen bir mekanizmanın içerisinde yer aldı. Öyle ki, GAP Bölgesindeki kadınlar stratejik ürünler ve uzman ellerle tanışarak kısa sürede profesyonelce üretim gerçekleştirdiler. Mevcut koşulların zorluğu sebebiyle atılım yapamayan kadınların becerileri geliştirilerek üretmeleri sağladı.

Kadının sosyal ve ekonomik gelişiminde önemli bir adım haline gelen proje, kriz döneminde etkisini daha fazla hissettirdi. İnsanların iş bulmada zorlandıkları, mevcut işlerini kaybettikleri bir süreçte, GAP bölgesinden kadınların gerçekleştirmiş olduğu girişim, projenin önemini bir kez daha gösterdi. Aşağıda, Ocak-Haziran 2009 tarihleri arasında proje kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler özetlenmiştir.

Proje kapsamında bölge kadınlarının üretmiş oldukları ürünlerin pazar bağlantılarının kurulması ve kadınlara birçok alanda eğitim programlarının verilmesi hedefleniyor.

GENEL ÇERÇEVE

GAP İdaresi ve UNDP işbirliği ile "Kadının Güçlendirilmesinde Yenilikler: Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Kadınlar İçin Gerçekleştirilebilir Bir Model" Projesi (bundan sonra "GAP Bölgesinde Kadının Güçlendirilmesine Yenilikler Projesi" olarak anılacaktır), GAP İdaresi, T.C. Dışişleri Bakanlığı ve UNDP tarafından 25 Mart 2008 tarihinde imzalanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Proje, yenilikçi üretim-pazarlama ile ilgili stratejiler yoluyla Güneydoğu Anadolu'da kadınların sosyal ve ekonomik yaşamını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Proje ile kadınların

işgücü piyasasına katılımı, ürünlerin markalaştırılması ve yeni pazarlama fırsatlarının yaratılması hedeflenmektedir.

Proje GAP Bölgesini kapsayan 9 ilde uygulanmakta olup, mali desteği, İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (Sida) tarafından sağlanmaktadır.

GAP BÖLGESİNDE KADININ GÜÇLENDİRİLMESİNDE YENİLİKLER

Proje ile bölge kadınının sosyal ve ekonomik yönden güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Uygulama stratejisinin dayanak noktası, kadınların gelir elde etme amacıyla ortaklık yapmaları ve ağ oluşturma kapasitesi kazanmaları hedefiyle kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi ve kadının güçlendirilmesidir. Finansal destek, kadınlar tarafından yönetilen atölyelerin ulusal ve yerel pazarlara ürün üretebilmeleri için malzeme ve küçük makine sağlanması şeklinde verilecektir. Teknik destek ise, bu ürünlerin pazarlanabilirliğini artırmak için geliştirilecek tasarım unsurlarına odaklanacak ve pazar bağlantıları sağlamayı hedefleyecektir.

Proje kapsamında bölge kadınlarının üretmiş oldukları ürünlerin pazar bağlantılarının kurulması ve kadınlara birçok alanda eğitim programlarının verilmesi hedeflenmiştir. Bölgede ÇATOM'lar (Çok Amaçlı Toplum Merkezleri) ve kadın alanında faaliyet gösteren diğer tüm sivil toplum kuruluşlarıyla (MOKİD, Batman Kadının Toplumsal Gelişim Derneği, S.S. Çok Amaçlı Kadın Mardin İşletme Kooperatifi, S.S. Besnili Aktif Kadınlar Yardımlaşma Dayanışma İşletme Kooperatifi, Gaziantep Üniversiteli Kadınlar Kooperatifi vb.) çalışılmaktadır.

Üretim sürecini takip etmek, gerekli teknik desteği ve koordinasyonu sağlamak ve bölgesel, ulusal ve uluslararası

ÇIKTI 1

Yerel makamlar ve ticari aktörler, kadınların işgücüne katılımlarını destekleyen yerel istihdam programlarının oluşturulması konusunda daha fazla kapasite ve bilgiye sahip olacaklardır.

pazarlama ağını geliştirmek üzere, Proje Yöneticisi, Şanlıurfa'da bulunan proje ofisinde, Proje Asistanı ise Ankara'da GAP BKİ ve UNDP ofislerinde görev yapmaktadır.

Projenin uygulamasında atılan adımlar, özellikle mevcut atölyelerin güçlendirilmesi ve yenilerinin açılması yoluyla profesyonel üretim tesislerinin oluşturulmasını içermektedir. Üretim tesisleri, güçlü pazarlama ve satış ağları aracılığıyla piyasalara sürülecek profesyonel ürünlerin imalatı konusunda tasarım desteği ile güçlendirilmektedir. Sağlanacak ekonomik kalkınmanın anlaşılması ve bunun sürdürülebilir kılınması için beklenen sosyo-ekonomik dönüşümün benimsenmesi ve nihayet gerçekleştirilmesi için sürekli eğitim ve öğretim desteği olacaktır.

I- ÇIKTI 1 KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER

Yerel makamlar ve ticari aktörlerin kadınların işgücüne katılımlarını destekleyen yerel istihdam programlarının oluşturulması konusunda daha fazla kapasite ve bilgiye sahip olmaları hedeflenmektedir.

Bu kapsamda, kadınların işgücüne katılımının artırılması ve yoksulluğun azaltılması amacıyla kadınların İŞKUR meslek kazandırma eğitimlerinden faydalanması ve küçük ölçekli bir tekstil fabrikası kurulması konusunda Diyarbakır Valiliği ile yapılan işbirliği çerçevesinde fizibilite çalışmaları yürütülmüştür.

Bu ortaklıkla Diyarbakır'da kurulmakta olan tekstil atölyesinde, giyinme ihtiyacını karşılayamayan yoksul çocukların ihtiyaçları karşılanırken, kadın istihdamının ve girişimciliğinin geliştirilmesi, kaliteli üretimin gerçekleştirilmesi ve pazar ağlarının kurulması hedeflenmektedir. Protokole göre üretimde gerekli olan malzemelerin ve **atölyenin kirasının ve atölye giderlerinin 1 yıl boyunca Diyarbakır Valiliği tarafından karşılanması** planlanmaktadır. Bunun yanında üretimi gerçekleştirecek olan kadınların dikiş ücretlerinin de 6 ay boyunca valilik tarafından karşılanması planlanmaktadır. Bunun karşılığında atölyenin donanım giderleri ise proje tarafından karşılanacaktır. Bu çalışmada valilikle protokol aşamasına gelmiş olup Batman ve Mardin'de gerçekleştirilen marka çalışması ve üretimi nedeniyle bir süre askıya alınmıştır.

ÇIKTI 2

Piyasa ile bağlantıların çoğaltılması sonucunda kadınların üretim kapasiteleri artırılabacaktır.

Mardin’de ve Batman’da iki yeni atölye kuruldu.

II- ÇIKTI 2 KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER

Piyasa ile bağlantıların artırılması sonucunda kadınların üretim kapasitelerinin artırılmasına destek verilmiştir. Bu çerçevede yüksek katma değerli ürün üreten uzun dönemli üretim atölyelerinin kurulması ve mevcut olanların güçlendirilmesi sağlanmaktadır.

2.1. Mevcut Atölyelerin Güçlendirilmesi ve Yeni Atölyelerin Kurulması

Başlangıçta, bir yandan bölgedeki sivil toplum kuruluşları ile bağlantılı mevcut üretim atölyelerinin güçlendirilmesi, diğer yandan da yeni üretim tesislerinin kurulması ve yaygınlaştırılması önem taşımaktadır. Mevcut atölyelerin, daha profesyonel bir şekilde yönetilen birimlere dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede Ocak-Haziran 2009 döneminde **iki yeni tasarım ve üretim atölyesi** kurulmuştur.

2.1.1 Tasarım ve Üretim Atölyeleri:

Mardin:

Ömerli Üzüm Pestil ve Sucuk Üretim ve Paketleme Atölyesi:

Şubat 2009 tarihinde Mardin’in Ömerli ilçesinde Üzüm Pestil ve Sucuk Üretim ve Paketleme Atölyesi kurulmuştur. Atölye ile Ömerli ilçesinde yaşayan özürlü ve çalışmaya çok ihtiyacı olan kadınlara istihdam sağlanması hedeflenmektedir. Üzüm sucuğunun geleneksel tüketiminde ambalaj kullanılmadığı için ürünün ihracat şansı fazla olmamaktadır. Bu tesisinin kurulmasıyla özellikle ihracat pazarı hedeflenmektedir.

Proje, Merkez ÇATOM, Evren ÇATOM, Latifiye ÇATOM ve KEDV’i bir araya getiren bir kadın platformu olan MOKİD ile ortaklık çerçevesinde yapılmıştır. Açılan tesisinin yeri Muhtarlar Birliğinden kiralanmış olup, bu yerin tadilatı Valilik vasıtasıyla Ömerli Kaymakamlığı tarafından yaptırılmıştır. Binanın çevre düzenlenmesi ise Ömerli Belediyesi tarafından karşılanmıştır. Başlangıçta **5 kadının istihdam edildiği** tesiste ilerleyen tarihlerde 5 kadına daha istihdam sağlanması amaçlanmaktadır.

Batman:

Moda Tekstil Atölyesi:

Projenin 4. Çıktısı olan “9 İl’e 9 Modacı” projesi kapsamında Batman’da tam donanımlı bir moda üretim atölyesi kurulmuştur. Atölyenin kurulumunda İTKİB (İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği) uzmanlarından destek alınmıştır.

Bazı atölyelere teknik donanım desteği yapıldı.

2.1.2 Teknik Donanım Desteği

Mevcut atölyelerin üretim kapasitelerini yükseltmek ve piyasada rekabet şanslarını artırmak amacıyla mevcut bazı atölyelere teknik donanım desteği yapılmıştır.

Sırnak:

Şubat 2009 tarihinde Şırnak Cizre’de bulunan triko atölyesi için **3 adet yeni ve 3 adet ikinci el triko makinesi** alınmıştır. Bu alımlar gerçekleştirilirken bölgenin ihtiyaçları göz önüne alınmıştır.

Mardin:

Mart 2009 tarihinde Mardin Dargeçit ÇATOM’da kullanılmakta olan örgü makinesinin tamirati gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında atölyede çalışan kadınlar makinelerin **kullanım eğitimi** için ilgili firmaya gönderilmişlerdir.

2.1.3 Altyapı Oluşturmaya Yönelik Şirket ve Kooperatifler

Atölyelerin kurumsallaşması şirket ve kooperatif biçiminde olmaktadır. Şirket ve kooperatiflere ayrıca, kendi iç yönetim yapılarını güçlendirmek üzere teknik destek sağlanacaktır.

Batman:

Batman Cafe Airport’a kurumsal altyapı oluşturmak için başlatılan “Yeşeren Düşler Ltd. Şirketi” **Ocak 2009 tarihinde resmi olarak kurulmuştur.**

2.1.4 Hammadde Desteği

Yeğın Triko Ltd. Firması tarafından Şubat ayında bölgedeki kadınlara dağıtılmak üzere yaklaşık **500 kg.** üstün kalite el örgüsü yünü projeye hibe edilmiştir.

2.1.5 Düzenlenen Atölye Çalışmaları

Çıktı 2 kapsamında mevcut atölyelerin güçlendirilmesi için tasarım ve üretim konularında teknik destek sağlamak üzere sıklıkla atölye çalışmaları yürütülmektedir. Bu bağlamda Ocak-Haziran 2009 dönemi içerisinde aşağıdaki atölye çalışmaları gerçekleşmiştir:

Mardin:

Takı Atölyesi:

16-19 Şubat 2009 tarihleri arasında yapılan saha ziyaretinde, belirlenen atölye ihtiyaçları doğrultusunda bir atölye çalışması yapılmış ve broş, kolye, bileklik gibi çeşitli takılar ortaya çıkarılmıştır.

Saha ziyaretleri ve atölye çalışmaları düzenlendi ve toplamda 162 kadın katılım gösterdi.

Hediyelik Eşya Atölyesi:

4-6 Nisan 2009 tarihinde tasarımcı Bige Irmak tarafından Mardin Merkez ÇATOM'da hediyelik eşya üretimi konusunda düzenlenen atölye çalışmasına **9 kadın** katılım göstermiştir.

Boyama Atölyesi:

4-6 Nisan 2009'da yine Bige Irmak tarafından Mardin Merkez ÇATOM'da düzenlenen boyama atölyesinde çantalar, makyaj çantaları ve kalem kutuları üzerinde kumaş boyama tekniği uygulanmıştır. Bu atölye çalışmasına **17 kadın** katılım göstermiştir.

Çanta Atölyesi:

11-12 Nisan 2009 tarihlerinde, Türkiye'nin tanınmış moda tasarımcılarından Bihter Ayda Pekin, Mardin Merkez ÇATOM'a saha ziyaretinde bulunarak çanta yapımı konusunda atölye çalışması düzenlemiştir. Toplam **11 kadının** katılım gösterdiği atölye çalışmasında kadınlara kumaş boyama tekniği kullanılarak katma değeri ve pazarlanılabilirliği yüksek çanta üretimi gösterilmiştir.

Midyat Şal Atölyesi:

Aynı şekilde 11-12 Nisan tarihlerinde, modacı Bihter Ayda Pekin tarafından Midyat ÇATOM'da düzenlenen atölye çalışmasında, geleneksel olarak kullanılan boncuk oylarından nasıl şık şallar üretileceği gösterilmiştir. İlk etapta katılımcıların daha hızlı para kazanması amacıyla tasarımcı ürettiği şalları oya işçiliklerini ödeyerek satın almış ve daha sonra Galata Moda festivalinde bunların satışını gerçekleştirmiştir. Bu atölye çalışmasına toplam **8 kadın** katılmıştır.

Dargeçit Oyuncak ve Oya Atölyesi:

Türkiye'nin ünlü moda tasarımcılarından Deniz Yeğın tarafından, 9-10 Mayıs 2009 tarihlerinde Mardin/Dargeçit ÇATOM'da el örgüsü oyuncaklar (maymun, bebek v.s) üretimine yönelik atölye çalışması yapılmıştır. Aynı zamanda yine tasarımcı tarafından çeşitli formlarda oylar üretilerek oyalı ve baskılı modern yazmalar üretilmiştir. Bu ürünlerin pazar bağlantısına yönelik çalışmalar yapılmakta olup yakın zamanda sonuç beklenmektedir. Bu atölye çalışmasına toplam **15 kadın** katılmıştır.

Ömerli Hediyelik Eşya Atölyesi:

9 Haziran tarihinde Mardin Ömerli ÇATOM'da Türkiye'nin ünlü moda tasarımcılarından Hatice Gökçe tarafından hediyelik eşya üretimine yönelik atölye çalışması yapılmıştır. Bu kapsamda çeşitli çanta, hediyelik eşya ve takılar üretilmiştir. Bu çalışmaya toplam **10 kadın** katılmıştır.

**Bu ürünler için
Diyarbakır'da bir satış
noktası oluşturuldu.**

Hediyelik Eşya Atölyesi:

27-28 Haziran tarihlerinde moda tasarımcısı Bige Irmak tarafından Mardin Merkez ÇATOM'da hediyelik eşya üretimine yönelik atölye çalışması düzenlenmiştir. Bu kapsamda çok çeşitli modern çantalar, makyaj çantaları, kalemlikler üretilmiştir. Bu üretilen ürünlerle ilgili İstanbul'un önde gelen mekanlarından birinde pazar yaratılmaya çalışılmaktadır ve yakın zamanda sonuç beklenmektedir. Bu atölye çalışmasına toplam **18 kadın** katılmıştır.

Nusaybin Hediyelik Eşya ve Ev Tekstili Atölyesi:

Nusaybin ÇATOM'da 14 Şubat 2009 tarihinde 6 kişilik katılımı ile gerçekleşen atölye çalışmasında ilçeye özdeşleşmiş olan şahmeran motifleri kullanılarak çeşitli anahtarlıklar, mutfak önlüğü, amerikan servisi, duvara asılan ceplik üretilmiştir. Bu atölye çalışmasına **19 kadın** katılmıştır.

Diyarbakır:

Diyarbakır Hediyelik Eşya ve Ev Tekstili Atölyesi:

Katma değeri yüksek ürün üretimine dair atölye çalışması 16-19 Şubat 2009 tarihleri arasında Diyarbakır ÇATOM'da gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma iki aşamalı olarak yürütülmüştür. Öncelikle Proje'de ilk defa görev alan tasarımcılarla birlikte atölyelerde üretilebilecek ürünler hakkında bir ön inceleme çalışması yapılmıştır. İkinci aşamada ise, Proje kapsamında bir süredir üretimine devam edilen ürünlerin kalite kontrolü gerçekleştirilmiştir.

Bu atölye çalışmalarına **20 katılımcı** katılmış olup çalışma sonucunda küçük yastıklar, amerikan servisleri, küçük ve büyük çantalar, iğne oyasından kolyeler, lavanta keseleri, tepsi örtüleri gibi birçok ürün grubu ortaya çıkarılmıştır.

Bu atölye çalışmasının devamı 16-19 Mart 2009 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu atölye çalışmasına **17 kadın** katılmıştır.

Diyarbakır Oyuncak Bebek Atölyesi:

Yine 16-20 Şubat ve 16-19 Mart 2009 tarihleri arasında bir süredir devam eden oyuncak bebek üretim çalışmalarının kalite kontrolü yapılmış ve satılmak üzere ürün seçilmiştir. Bu çalışmaya Diyarbakır ÇATOM katılımcısı **5 kişi** katılmıştır.

Diyarbakır'da saha ve atölye çalışması yapılırken yerelde bu çalışmalardan çıkacak ürünlerin pazarlanmasına yönelik Valilik ve Ticaret Odasıyla görüşmeler yapılmış, Diyarbakır Ticaret Odası'nda bu ürünlerin satış noktasının kurulmasına karar verilmiştir. Ticaret ve Sanayi Odasında hazır olan satış yerinin resmi açılışının Oda tarafından Ocak 2009 yılında yapılmıştır.

ÇIKTI 3

Proje yararlanıcısı kadınların işgücü piyasalarına ve içinde buldukları toplulukların sosyal yaşamına katılma kapasitesi güçlendirilmiş olacaktır.

Sanlıurfa:

Hediyelik Eşya Atölyesi (Keçe):

21 Şubat 2009 tarihinde gerçekleşen atölye çalışmasında üretimine bir süredir devam edilen keçe hediyelik eşyaların kalite kontrolü yapılmıştır. Bunun yanında takı üretimine başlanmıştır. Bu atölye çalışmasına **6 kadın** katılmıştır.

Siirt:

Hediyelik Eşya Atölyesi:

17 Şubat 2009 tarihinde Siirt ÇATOM'da gerçekleştirilen atölye çalışmasında bir önceki atölye çalışmasından itibaren üretilen ürünlerin kalite kontrolü yapılmış ve satılmak üzere ürün seçilmiştir. Bu atölye çalışmasına **7 kadın** katılmıştır.

III- ÇIKTI 3 KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER

Projenin hedef grubu olan kadınların işgücü piyasalarına ve içinde buldukları toplulukların sosyal yaşamına katılma kapasitesi güçlendirilmiş olacaktır.

3.1. Satış ve Pazarlama

Atölyelerde imal edilen katma değeri yüksek ürünlere ilişkin satış kanallarının mevcut olması, projenin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından en önemli unsurlardan biridir. Bu nedenle, satış ve pazarlama çok anlamlı bir yere sahiptir ve projede çok önemli bir rol oynayacaktır. Ürün ağının depo ve dağıtım lojistik imkânlarının düzenlenmesinden sonra satış süreci başlamaktadır.

3.1.1 Doğrudan Pazarlama:

Mardin, Batman, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Siirt'te yapılan atölye çalışmaları sırasında üretilen çeşitli ürünlerin (lavanta kesesi, işlemeli misafir havlusu, oyuncak bebek, keçe ürünler, oya işi takılar) Ankara'da çeşitli yerlerdeki satışlarında toplam **928,5 TL'lik** gelir elde edilmiştir.

3.1.2 Kafe ve Restoran Satışları:

3.1.2.1 Besni Yufka ve Unlu Mamuller Atölyesi

Önceki projede kurulmuş olan atölyenin kapasitesini artırmak amacıyla proje tarafından donanım desteği verilmiştir. Besni Yufka ve Unlu Mamuller Atölyesi **Ocak-Mart 2009 döneminde toplam 1.537TL** ve **Nisan-Haziran 2009 döneminde toplam 2.487TL** satış gerçekleştirmiştir.

Satış ve pazarlama alanında kadınlar deneyim kazandıkça satış rakamları da yükseliyor.

Proje ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, kadınların eğitim alarak kendi geçimlerini sağlayabilecekleri ekonomik seviyeye ulaşmaları hedefleniyor.

3.1.2.2 Batman Café Airport

Bu projede güçlendirilmesine yönelik destek verilen Airport Cafe, Ocak-Mart 2009 döneminde aylık bazda aşağıdaki satışları sırasıyla **Ocak ayında 2,820TL, Şubat'ta 2,640TL, Mart ayında ise 2,410TL, Nisan ayında 2.905TL, Mayıs ayında 4.535TL ve Haziran ayında 4.132TL** olarak gerçekleşmiştir.

3.1.3 Fuarlar ve Sergi Satışları:

3.1.3.1 Diyarbakır Hediyelik Eşya Fuarı

Projenin tasarım desteği verdiği kadınlarca üretilen ürünler 24 Ocak-10 Şubat 2009 tarihleri arasında ikinci kez Diyarbakır Babil Alışveriş Merkezi'nde açılan sergide satışa sunulmuştur. Kadın el ürünleri sergisinin, Diyarbakır Babil Alışveriş Merkezi'nin projeye destek vermek amacıyla tahsis ettiği sergi alanında teşhirde bulunduğu süre zarfında **toplam 3.536 TL'lik** satış gerçekleşmiştir.

3.1.3.2 İstanbul Fuarı

2005 yılından beri neredeyse geleneksel hale gelen gelen İstanbul Taksim fuarı İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından organize edilmektedir. Taksim Meydanı'nda İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından temin edilen çadırlarda gerçekleşen fuara GAP Bölgesindeki 9 il ve ilçelerde bulunan ÇATOM'lar katılmaktadır. En sonuncusu 25-31 Mayıs 2009 tarihlerinde düzenlenen fuara **9 ilden 25 ÇATOM ve 42 kadın** katılım gösterdi ve ÇATOM'ların bu tip fuarlarda elde ettiği en yüksek gelir olan **105.000TL** gibi bir satış rakamı elde edildi.

3.2 Eğitimler

Bilginin artırılması, insani gelişimin gerçekleştirilmesinde önemli bir unsurdur. Bu nedenle eğitim ve öğretim faaliyetleri, proje ve amaçlarının ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. Proje çerçevesinde satış ve pazarlama, iletişim, toplumsal cinsiyet eşitliği, tasarım, insan ve kadın hakları, kooperatifler ve yönetim konusunda eğitimler verilecektir. Üretimle ilgili teknik beceri eğitimleri ile kadın haklarına ilişkin konularda verilecek bilinçlendirici eğitimlerin birleştirilmesi ile proje, bütünleştirilmiş bir kapasite oluşturmaya yardımcı olmaktadır.

3.2.1 Eğiticilerin Eğitimi (Hazır Giyim)

2009 yılının Şubat-Mart aylarında tekstil sektöründeki kaliteyi artırmak amacıyla çeşitli kuruluşlarda hizmet veren dikiş öğretmenlerinin eğitim kalitesini artırmak amacıyla Şanlıurfa ve Mardin illerinde İTKİB (İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri) öğretmenleri tarafından eğitici eğitimleri gerçekleştirilmiştir. Bu eğitimlerde sırasıyla hazır giyimde

Eğitimlere toplam 71
kadın katılım gösterdi.

etkili eğitcilik eğitimi, makine tanımı, aksamları, kumaş tanımı ve grupları gibi teknik eğitimlerin yanında, tasarım, model kesim teknikleri, dikim tekniklerinde temel çalışma yöntemleri ve bireysel gelişimin ekip çalışmasına dönüştürölmesi gibi temel konular ele alınmıştır.

şanlıurfa:

Halk Eğitim, ÇATOM ve diğer ilgili kuruluşlardaki dikiş eğiticilerinin eğitilmesi amacıyla yapılan ortaklık kapsamında bölgeye gelen (İTKİB) yetkilisi tarafından, 16 Mart-3 Nisan 2009 tarihleri arasında şanlıurfa'da eğitici eğitimi dzenlenmiştir. Bu eğitime Bozova Halk Eğitim Merkezi ve Bozova ÇATOM'dan altı kişi ve şanlıurfa merkez ÇATOM'dan üç kişi olmak üzere toplam 9 kişi katılmıştır.

Mardin:

İTKİB yetkilisi tarafından yine 16 Mart-3 Nisan tarihleri arasında şanlıurfa ile eşzamanlı verilen eğiticilerin eğitimine başta Mardin ve çevresindeki ÇATOM'lar olmak üzere (Mardin, Kızıltepe, Ömerli, Midyat, Dargeçit, Nusaybin) diğer kuruluşlardan 15 dikiş eğitmeni katılmıştır. İTKİB tarafından bu eğitimin önemini algılayan Mardin ve çevresindeki diğer eğitmenler de bu eğitime katılma kararı vermiştir.

Ayrıca, Kızıltepe ve Ömerli ÇATOM'dan iki eğitimcinin İstanbul'da bir tasarımcının yanında 10 günlük tasarım eğitimi almalarına destek verilmiştir.

3.2.2 Kooperatifçilik Eğitimi

Kilis:

18-19 Nisan 2009 tarihlerinde Kilis Valiliğinin kurmuş olduğu Kilis Kadın Kooperatifi için genel kooperatifçilik eğitimi verilmiştir. Toplamda **27 kadın**ın katılım gösterdiği bu eğitim kapsamında kooperatifçiliğin tanımı, kooperatifçiliğin önemi, kooperatifçilik tarihi ve ilkeleri, kooperatiflerin diğer kuruluşlardan farklılıkları, kooperatiflerin kuruluş aşamaları, kooperatiflerde yönetim ve organları, kooperatif eşitleri, kooperatifçiliğin yararları, Türkiye'de kooperatifçiliğin temel sorunları, kooperatif işletmelerde başarı lütleri ana başlıkları altında oldukça kapsamlı bir kooperatifçilik eğitimi verilmiştir.

3.2.3 Mutfak Eğitimi ve Atölye alışması

Mardin:

10-12 Nisan 2009 tarihlerinde önceki projede açılmış olan Mardin mutfağında yemek pişirmek ve restoran işletmeciliği konularında teorik ve uygulamalı eğitim gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyete **18 kadın** katılmıştır.

ÇIKTI 4

Türkiye'deki dokuz tanınmış moda tasarımcısı tarafından dokuz ilin her biri için yeni moda ve nakış tasarımlarının oluşturulması ve pazar bağlantılarının kurulması hedeflenmektedir.

Proje kapsamında kadınlar tarafından üretilen ürünler Argande markası altında toplandı.

IV - ÇIKTI 4 KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER

Türkiye'deki dokuz tanınmış moda tasarımcısı tarafından dokuz ilin her biri için yeni moda ve nakış tasarımlarının oluşturulması ve pazar bağlantılarının kurulması hedeflenmektedir.

3.3 9 İl'e 9 Modacı

"Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Sosyo-Ekonomik Farklılıkların Azaltılması Projesi" kapsamında imzalanan protokol çerçevesinde moda tasarımcıları tarafından saha ziyaretleri gerçekleştirilmiş olan "9 İl'e 9 Modacı" alt projesi, yeni projeye kaldığı yerden devam etmektedir.

Bu bileşenle, Türkiye'nin önde gelen modacıları, bölgedeki kadınlarla yakın işbirliği içinde çalışmakta ve büyük mağazalarda satılacak ürünleri hazırlamaktadırlar. Ayrıca, kültürel mirasın görünür kılınması sayesinde proje, yerel kültürel zenginlikler, çeşitlilik ve kadınların üretkenliğine dayalı olarak bölgenin daha olumlu bir şekilde algılanmasına yardımcı olmaktadır.

Projenin, bölge halkı ve insan çeşitlilikleri, kadınların kendi kültürel ve manevi değerlerini küresel bilgi ve ticari pazarlarla birleştirme çabaları gibi güçlü bölgesel özelliklerin vurgulanacağı bir markalaşma etkisi de bulunmaktadır. Kadın atölyelerinden çıkan ürünler, Güneydoğu kadınlarının yaratıcılığını moda tasarımcılarıyla ve onların İstanbul ve Türkiye'nin başka yerlerindeki çalışmalarıyla buluşturacak bir görünürlük programı ile birlikte pazarlanmaktadır.

Bu çerçevede, moda tasarımcısı Hatice Gökçe koordinatörlüğünde Türkiye'nin önde gelen 8 moda tasarımcısı tarafından Proje'ye bir konsept belirlendi ve bu konsept çerçevesinde üretilen ürünler "**ARGANDE**" markası altında toplandı. Bu kapsamda, Proje'nin yazılı ve görsel basında yer alması amacıyla modanın dilini kullanarak Proje'nin hikayesini oluşturuldu, Proje için hazırlanan konseptte uygun olarak örnek ürünler koleksiyon mantığında hazırlandı ve belgelendi. Ocak-Haziran 2009 döneminde bu kapsamda gerçekleştirilen faaliyetler aşağıdaki gibidir:

Yenilikçi üretim-pazarlama ile ilgili stratejiler ve yeni imaj oluşturma yoluyla Güneydoğu Anadolu'da kadınların sosyal ve ekonomik yaşamını güçlendirmeyi amaçlayan bu proje, kadınların iş gücü piyasasına katılımına olanak sağlarken tasarımcılardan alacağı destekle amacına kısa sürede ulaşacaktır. Bu bağlamda grafik tasarımcı Yeşim Demir projenin hem sosyal boyutu hem de tasarım boyutunu

8 ünlü modacının tasarımları ve Güneydoğu kadının el becerisinin bir araya gelmesiyle hazırlanan Argande koleksiyonu Mudo mağazalarında satışa çıkacak.

kapsayan “Aynı Güneşin Altından Tılsımlar” sloganıyla alt projenin ana başlığın oluşturdu.

Projenin diğer ayağı olan kadınların kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi, Güneydoğu Anadolu'nun markalaştırılması ve en önemlisi satış pazarlama fırsatlarının yaratılması amaçlarına ulaşmak için, kadınlara güçlü tasarım desteği verilmesi çok önemlidir. Bu sebeple bu girişimle ortaklık kurmaları için bir grup moda tasarımcısına davetiye gönderildi. Deniz Yeğın, Ezra Çetin, Tuba Çetin, Berna Canok Özay, Rana Canok, Simay Bülbül, Mehtap Elaidi ve Gamze Saraçoğlu projeye destek vermeyi kabul eden modacılar oldular. Projeye dahil olmayı kabul eden modacılar bir toplantı organize edildi ve kendilerine bu projenin içeriği ve kendilerinden beklenenler hakkında geniş açıklamaların yer aldığı bir plan ve konsept sunumu yapıldı.

Aynı sunum ve görüşmeler markanın kurumsal kimliğini oluşturması için seçilen Yeşim Demir Danışmanlık ve Reklam Tasarım Şirketi ile de yapıldı. Alt projenin görsel dokümantasyonunun yapılması ve en önemli ayak olan basın lansmanının düzenlenmesi için yapım şirketleriyle yapılan görüşmeler sonucu YOYO Prodüksiyon şirketi ekibe dahil oldu.

Bir sonraki adım olarak, projede yer almayı kabul eden tasarımcılara GAP bölgesinden gelen ürünler sunuldu ve onlardan hazırlanmış olan proje konseptine uygun olan birer tasarım yapmaları istendi. 30 Mart 2009 tarihinde teslim alınan tüm numune tasarımlar, **Türkiye'nin en büyük hazır giyim firmalarından biri olan Mudo'nun** pazarlama ekibi ile paylaşıldı. Sonuçta, Mudo tarafından büyük ilgiyle karşılanan ürünler, tasarımlarında hiçbir değişiklik talebiyle karşılaşmadan kabul edildi ve tüm ürünlerden toplamda yaklaşık **7000 adet sipariş alındı**.

Ürünleri üretecek olan kadınların seçimi ve fizibilite çalışması yapmak üzere 6-9 Nisan tarihlerinde Mardin ve Batman'a saha ziyareti yapıldı. Bu ziyarette 140 kadın ile mülakat yapıldı ve özellikle makine deneyimi olanlardan **35 kişi** seçildi. Kadın üretim sürecindeki aşamalara göre görevlendirildi. İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği'nden (İTKİB) bir uzmanın teknik desteğiyle Batman atölyesinde makine parkuru kuruldu.

Yoyo Prodüksiyonun saha ziyaretlerinde gerçekleştirdiği fotoğraf çekimleri ile alt proje kayıt altına alındı. Aynı zamanda belgeselin oluşturulması için video çekimi de yapıldı. Argande ürünlerinin katalog çekimleri 8-9 Haziran'da Mardin'de gerçekleşti.

28-29 Haziran 2009'da Argande ürünlerinin son halini görmek üzere saha ziyareti yapıldı. Üretici kadınlar tasarımların son kontrollerinin yapılması ve paketlenmesi ile ilgili bilgilendirildi. Ürünler Ağustos ayında Mudo'nun en büyük 16 mağazasında yerini almış olacak.

Argande markasının basın lansmanı 9 Temmuz'da İstanbul'un en önemli eğlence merkezlerinden biri olan Kuruçeşme Sortie'de gerçekleştirilecek. Lansman için binin üzerinde davetiye gönderildi ve en az **500 kişinin** katılım göstermesi bekleniyor.

V - ÇIKTI 5 KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER

4.1 Proje İzleme

19 Ocak 2009 tarihinde, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, İsveç Büyükelçiliği, Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü yetkililerinin katılımıyla Proje Yönlendirme Komitesi Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Toplantıda Proje'nin sadece Güneydoğu için değil, Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgeleri için de gelecek girişimler adına büyük önem taşıdığına değinildi. Proje'nin Türk Hükümeti'nin Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin başarılması ve Pekin Platformu gerekliliklerinin yerine getirmesi konularındaki çabalarına, özellikle de cinsiyet eşitliği alanında, verdiği büyük desteğin altı çizildi.

IV. SONUÇ

Yılın ilk yarısı tamamlandığında; bu projede, çıktı 1, çıktı 2, çıktı 3 ve çıktı 4 kapsamında önemli adımlar atıldı. Proje kapsamında GAP bölgesindeki kadınların sosyal ve ekonomik olarak güçlenmesi çerçevesinde uygulamaya dönük başarılar elde edildi. Projede Ocak-Haziran 2009 döneminde ilerleme kaydedildi.

Bölgedeki kadınların çalışmalarının ilk ürünlerini almaları ve atölyelerde yapılan çalışmaların sonuçlanması, projenin temel amacı açısından ilerleme kaydedilmesini sağladı. Proje yararlanıcısı kadınlar, ilk sonuçlar alındığında yaptıkları çalışmaların büyük bir organizasyon içerisinde yer almasının mutluluğunu yaşadılar.

Günümüzde Türkiye'deki kadınların işgücü içerisinde az rol almaları ve özellikle GAP bölgesinde kadın işgücünün

Bölgedeki kadınların büyük üretim faaliyetlerinde bulunması kendilerine olan güveni her geçen gün artırmalarını sağlıyor.

toplam üretim içerisinde en düşük seviyelerde olması kadınlara yönelik yapılan bu çalışmanın ne kadar önemli olduğunu gösteriyor.

GAP bölgesinde geleneksel yapının güçlü olması, okuma yazma oranının düşüklüğü bölge halkının gelişmelere açık olma konusunda daha zorlayıcı olmaktadır. Ancak projenin bu önemli etkileri göz önünde bulundurarak, hassas dengeleri gözeterek devreye alınması, bölge halkının geleneksel bakışının önüne geçmiştir. Özellikle ekonomik krizde insanların iş bulmada zorlandığı bir ortamda, kadınların hem eğitim alıp hem de aile ekonomisine katkıda bulunabilecek bir faaliyette bulunmaları çevredeki halk tarafından da olumlu karşılanmıştır. Bu projenin tamamlanması halinde, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, proje faydalanıcısı kadınlar iş gücü içerisinde rol alabileceklerdir.

Ocak-Haziran döneminde yapılan çalışmalarda atölyelerde aktif iş gücü harekete geçirilmiş, kadınların üretim sürecine dahil edilmesi sağlanmış ve ilk sonuçlar alınmıştır. Geniş çaplı organizasyonlarla kadınların sesi duyurulmuştur.